

O'ZBEKISTON MILLIY UNIVERSITETI JIZZAX FILIALI

ISSN 2181-3884

ZAMONAVIY ILMIY-TEXNIK TADQIQOTLAR

xalqaro jurnali

Vol. 2 No. 4

2026

**International Journal of
Contemporary Scientific
and Technical Research**
Volume 2 Issue 4
2026

**Zamonaviy ilmiy-texnik
tadqiqotlar xalqaro jurnali**
4-son
2026

**Международный журнал
современных научно-
технических
исследований**
Том 2 Выпуск 4
2026

MIRZO ULUG'BEK NOMIDAGI O'ZBEKISTON MILLIY UNIVERSITETINING JIZZAX FILIALI

Xalqaro ilmiy-elektron jurnali

Tahrir kengashi raisi:

P.f.d., prof., O.X. Turakulov

Bosh muharrir:

A.A. Abdumalikov

Tahrir kengashi mas'ul kotibi:

D.M. Jomurodov

Tahririyat hay'ati:

1. B.f.d., prof., S. Murodova (O'zMU Jizzax filiali, UZB)
2. P.f.n., prof., S. Usmanov (O'zMU Jizzax filiali, UZB)
3. T.f.n., dos., S. Tavboev (O'zMU Jizzax filiali, UZB)
4. F.f.d., prof., N. Djusupov (O'zDJTU, UZB)
5. T.f.d., dos., S. Ruzimov (TTPU, UZB)
6. P.f.d., prof., G. Lekerova (SKU, KZH)
7. DSc., Ali Coşkan (ASUI, TR)
8. T.f.d., prof., D. Irgasheva (TATU, UZB)
9. T.f.d., prof., I. Siddikov (NRU TIIAME, UZB)
10. T.f.n., dos., S. Eshkabilov (NDU, US)

Zamonaviy ilmiy-texnik tadqiqotlar xalqaro elektron jurnali (International Journal of Contemporary Scientific and Technical Research) O'zMU Jizzax filiali Kengashining qaroriga asosan tashkil etilib, 2022-yil 9-sentabrda O'zbekiston Respublikasi Prezidenti Administratsiyasi huzuridagi Axborot va ommaviy kommunikatsiyalar agentligi tomonidan №038200 raqami bilan ro'yxatidan o'tkazilgan, shuningdek davlatlararo standartlar talabi asosida O'zbekiston Milliy kutubxonasidan jurnal uchun 2181-3884 ISSN raqami olingan.

© "O'zMU Jizzax filiali" – 2023

Tahririyat manzili:

130100, Jizzax viloyati, Jizzax shahri,
Sh.Rashidov Shox ko'chasi, 259-uy.

NOFILOLOGIK TA'LIM YO'NALISHI TALABALARIGA CHET (INGLIZ) TILINI O'QITISHDA AXBOROT TEXNOLOGIYALARIDAN FOYDALANISH TEXNOLOGIYASI

Shamatova Ominaxon Shukurdinovna

Andijon davlat pedagogika instituti, dotsent. e-mail: shamatova6273@gmail.com

Annotatsiya.

Bugungi kunda respublika mehnat bozori oliy ta'lim tashkilotlaridan o'z sohasining yetuk, ya'ni professional kadrlarini tayyorlashni talab qilmoqda. Bu esa har bir fan o'qituvchisi zimmasiga ulkan mas'uliyat yuklab, fan doirasida talabalarni nafaqat tarbiyalash, balki mutaxassisligi bo'yicha chuqur bilim egasiga aylantirish, kelajakda o'z sohasining yetuk vakili sifatida shakllantirish maqsadida yangidan-yangi usullardan foydalangan holda dars mashg'ulotlarini tashkil etishni taqozo etmoqda. Ushbu maqolada dars jarayonida IT texnologiyalari vositasida til o'qitishning afzalliklari, uning axborot berish imkoniyatlari hamda nofilologik ta'lim yo'nalishida tahsil olayotgan talabalarni kasbiy faoliyatga tayyorlashda ko'rgazmalilik tamoyillari asosida dars mashg'ulotlarini tashkil etish masalalari haqida fikr yuritiladi. IT texnologiyalari vositasida yangi mavzuni tushuntirish hamda o'zlashtirish ancha qulay bo'lib, ular talabalarni dars jarayoniga jalb etish, bilim olishga bo'lgan motivatsiyasini oshirish va faolligini ta'minlashda samarali vosita hisoblanadi. Shuningdek, IT texnologiyalari kasbiy sohaga yo'naltirilgan xorijiy tilni o'qitish hamda bo'lajak mutaxassislarni kasbiy faoliyatga tayyorlashda muhim o'qitish vositasidir. Bundan tashqari, dars jarayonini innovatsion metodlar asosida tashkil etish talabalarning mavzuni tushunishida yuzaga keladigan muammolarni bartaraf etish usullaridan biridir.

Kalit so'zlar: shaxsga yo'naltirilgan ta'lim, innovatsiya, metod, uslub, yondashuv, optimallashtirish.

ТЕХНОЛОГИЯ ИСПОЛЬЗОВАНИЯ ИНФОРМАЦИОННЫХ ТЕХНОЛОГИЙ ПРИ ОБУЧЕНИИ ИНОСТРАННОМУ (АНГЛИЙСКОМУ) ЯЗЫКУ СТУДЕНТОВ НЕФИЛОЛОГИЧЕСКИХ НАПРАВЛЕНИЙ ОБРАЗОВАНИЯ

Шаматова Оминахон Шукурдиновна

Андижанский государственный педагогический институт, доцент.

Аннотация.

В настоящее время рынок труда республики предъявляет к организациям высшего образования требования по подготовке высококвалифицированных, профессиональных кадров, обладающих глубокими знаниями в своей области. Это возлагает огромную ответственность на каждого преподавателя и обуславливает необходимость организации учебных занятий с использованием новых методов, направленных не только на воспитание студентов, но и на формирование у них глубоких профессиональных знаний и подготовку будущих высококвалифицированных специалистов. В данной статье рассматриваются преимущества обучения иностранному языку с использованием информационных технологий в образовательном процессе, их информативность, а также вопросы организации учебных занятий на основе принципа наглядности при подготовке студентов нефилологических направлений образования к профессиональной деятельности. Использование IT-технологий значительно облегчает объяснение и усвоение нового учебного материала, способствует вовлечению студентов в образовательный процесс, повышению их мотивации к получению знаний и активизации учебной деятельности. Кроме того, информационные технологии являются важным средством обучения иностранному языку в профессиональной сфере и подготовки будущих специалистов к профессиональной деятельности. Организация учебного процесса на основе инновационных методов также выступает одним из способов преодоления трудностей, возникающих у студентов при изучении и понимании учебного материала.

Ключевые слова: личностно-ориентированное обучение, инновация,

метод, методика, подход, оптимизация.

TECHNOLOGY OF USING INFORMATION TECHNOLOGIES IN TEACHING A FOREIGN (ENGLISH) LANGUAGE TO STUDENTS OF NON-PHILOLOGICAL FIELDS OF STUDY

Shamatova Ominaxon Shukurdinovna

Andijan State Pedagogical Institute, Associate Professor.

Abstract.

Today, the labor market of the republic requires higher education institutions to train highly qualified professionals with advanced knowledge and expertise in their respective fields. This places considerable responsibility on every subject teacher and necessitates the organization of educational activities using new teaching methods aimed not only at educating students but also at developing their professional knowledge and preparing them to become competent specialists in their future careers. This article discusses the advantages of using information technologies in foreign language teaching, their capacity to provide information, and the organization of lessons based on the principle of visual instruction in preparing students of non-philological fields of study for professional activities. The use of IT technologies makes the explanation and acquisition of new learning material considerably more convenient and serves as an effective means of engaging students in the learning process, increasing their motivation to acquire knowledge, and encouraging active participation. Furthermore, information technologies are important teaching tools for foreign language instruction in professional contexts and for preparing future specialists for their professional careers. In addition, organizing the educational process through innovative teaching methods is one of the ways to overcome difficulties students may encounter when understanding and mastering learning materials.

Keywords: learner-centered education, innovation, method, teaching methodology, approach, optimization.

Kirish. Bugungi kun talabalarini yetuk shaxs sifatida tarbiyalashda innovatsion texnologiyalarni to'g'ri o'rinda qo'llashimiz ahamiyatga molikdir. Oliy ta'lim muassasalarining asosiy strategik maqsadi ta'lim tizimini tubdan isloh qilish va yangi sifat bosqichlariga olib chiqishdir. Ko'p yillik tajribalarimiz shuni ko'rsatmoqdaki, ta'lim to'g'risidagi islohotlarni amalga oshirishda aynan IT texnologiyalarining o'rni beqiyos bo'lib, uning yordamida shaxsga yo'naltirilgan mashg'ulotlar asosida dars jarayonini tashkil qilish unumdorligi bilan xarakterlanadi. Ta'limda bugungi kunda informatsion texnologiyalar, innovatsion texnologiyalar, pedagogik texnologiyalar, axborot texnologiyalari degan atamalar va terminlar qo'llanilib kelinmoqda. «Texnologiya» atamasi iqtisodiy atama bo'lib, ta'limda natijaga erishish uchun vosita bo'lib xizmat qiladi yoki u orqali biron natijaga erishish tushuniladi. Innovatsiya – (lotin. Innova) so'zidan olingan bo'lib, yangilik degan ma'noni bildiradi va ta'limda pedagogik jarayonda o'qituvchi va talaba faoliyatida interaktiv metodlar orqali yangilik kiritilishi nazarda tutiladi. Zamonaviy hayotimizning deyarli barcha jabhalarida IT texnologiyalari muvaffaqiyatli tarzda qo'llanilib kelinmoqda va ta'lim tizimi bundan mustasno emas. IT atamasi birinchi marta 1958-yilda Harvard Business Review jurnalida chop etilgan maqolada paydo bo'lgan bo'lib, mualliflari J. Harold, Leavitt hamda L. Thomas Whislerlar uni o'sha vaqtda aniq nomi mavjud emasligi sababli qisqagina IT deb atashganligini e'tirof etishadi. Atama odatda kompyuter va kompyuter tarmoqlarining sinonimi sifatida ishlatilib, uning tarkibiga televizor hamda uyali telefon uskunalari ham kirishi e'tirof etilgan.

Ta'lim sohasida IT va innovatsion texnologiyalar yordamida o'qitishning samarali usullari ustida metodist olimlardan N.V. Baryshnikov, N.D. Galskova, E.N. Solovova, A.I. Naumov, T.M. Balixina, Yu.N. Marchuklar mahsulдор tadqiqotlar olib borib, kompyuter vositasida til o'qitishning o'ziga xos tamoyillarini taklif qilishgan.

Xorijiy tilshunos olimlardan esa B. McCarthy, R. Kussler, M. Levis, M. Swanlar va yana bir qancha soha vakillari IT yordamida til o'qitishning o'ziga xos uslublarini, talab va takliflarini ko'rib chiqishgan. Yurtimizda ham o'quv-ta'lim jarayonini kompyuterlashtirish va u asosida til o'qitish masalalarini takomillashtirish bo'yicha M.U. Ashurova, O.V. Abduvaliyeva, D.U. Hoshimovalar samarali izlanishlar olib borishgan.

IT texnologiyalari va ular vositasida til o'qitishning metodologik aspektlari, talabalarni yetuk professional shaxs sifatida shakllantirish bo'yicha konseptual qarashlar mavjud bo'lib, aynan E.I. Passovning ta'limotiga ko'ra, ta'limning asosiy maqsadi talabalarni shaxs sifatida ma'naviy kuchi va qobiliyatini rivojlantirish, axloqiy jihatdan mas'uliyatli, ijtimoiy jihatdan namunali qilib tarbiyalashdir, deb e'tirof etadi.[1]

Mineyeva O.P.ning ta'kidiga ko'ra, IT – axborot texnologiyalari tushunchasi sifatida o'qitish metodlari, usullari va vositalar yig'indisi ekanligini e'tirof etib, bular orqali ma'lumotlarni to'plash, qayta ishlash va tarqatish orqali mashg'ulot jarayonida foydalanishni tushunishimiz zarurligini uqtiradi.[2]

Akmalov A.Yu.ning ilmiy tadqiqotlariga ko'ra, IT texnologiyalarini o'quv jarayonida qo'llash talabalarining o'zaro aloqasiga ta'sir qilishini va til materiallarining ko'pligi, rang-barangligi ularda individual ta'lim jarayonining yuzaga kelishiga imkon berishini ta'kidlaydi. Bundan tashqari, IT vositasida ishlash talabalarga ma'lumotlarni qabul qilishda bir qator imkoniyatlarni taqdim etishini ta'kidlab, ularni quyidagilar deb ko'rsatadi:

- ma'lumotlardan istalgan vaqt foydalanish imkoniyati cheksizligi;
- axborotlarning to'siqsizligi;
- aniq manzilliligi;
- ma'lumotlarning ko'pligi va rang-barangligi.[3]

V.N. Zemlyanskaya ITni ikkita axborot blokini o'z ichiga oluvchi qurilma ekanligini ta'kidlab, axborotni hosil qiluvchi va saqlovchi, qabul qilib takrorlovchi deydi. Buni dars jarayonida qo'llash kognitiv ma'lumotlarning kengayishiga, to'lishiga, faollashishiga xizmat qiluvchi va bundan tashqari, «jonli» axborot vositasi bo'lib xizmat qiluvchi vositadir, deydi.[4] Bundan shuni xulosa qilishimiz mumkinki, zamonaviy o'qituvchi talabalarining bilim darajasini kengaytirishda, o'quv mashg'ulotlarini tashkil qilishda IT texnologiyalaridan unumli foydalana olishi maqsadga muvofiqdir va bu o'qituvchining kasbiy kompetentligining bir qismi hisoblanadi.

Nofilologik ta'lim yo'nalishidagi turli bilim darajasidagi talabalarga innovatsion texnologiyalar orqali til o'rgatish ma'lum darajada talabalarining ingliz tilidagi kasbiy-sohaviy leksikasini rivojlantirishda, ularning chet tilidagi o'qish, yozish, gapirish va tinglab tushunish til ko'nikmalarini o'stirishda o'z hissasini qo'shishga xizmat qiladigan omil hisoblanadi. Axborot texnologiyalari (IT) – bu barcha turdagi elektron ma'lumotlar shakli bo'lib, bunda kompyuterlar yordamida ma'lumotlarni yaratish, qayta ishlash, saqlash, olish va almashtirish nazarda tutiladi. IT asosan iqtisodiy atama bo'lib, biznes operatsiyalarini amalga oshirishda qo'llaniladi. Lekin hozirgi kunda IT zamonaviy ta'lim texnologiyalari sifatida o'qitish jarayonida muvaffaqiyatli tarzda til o'qituvchilari tomonidan foydalanib kelinmoqda va bu o'zining samaradorligi bilan an'anaviy dars o'tishdan farqlanadi.

Information – axborot yoki ma'lumot ma'nosiga ega bo'lgan keng ma'nodagi so'z bo'lib, ta'limda ma'lumotning axborotliligi, ya'ni to'g'riligi tushuniladi. «Interaktiv metodlar» bu zamonaviy usullar majmuasi bo'lib, innovatsion texnologiyalardan foydalanilgan holda dars jarayonini tashkil qilish nazarda tutiladi. Shu kungacha an'anaviy ta'limda o'qituvchi talabalarining faqatgina tayyor bilimlarni o'zlashtirishini tashkil qilgan bo'lsa, ta'limda zamonaviy texnologiyalarning integratsiya qilinishi talabalarni egallayotgan bilim va ehtiyojlarini shu texnologiyalar yordamida mustaqil ravishda to'ldirishga, mavzuga oid ma'lumotlarni qidirishni o'rganishga va egallagan bilim va ko'nikmalarini tahlil qilishga chaqirmoqda. Tahlil qilish natijasida talabalarda xulosa qilish ko'nikmasi, keyinchalik ularda ixtiro qilish qobiliyatlarini rivojlantirishni ko'zda tutadi. O'qituvchining boshqaruvchilik va yo'naltiruvchilik mahoratlari ostida informatsion va innovatsion texnologiyalarning dars jarayonida hamohanglikda qo'llanishi talabalarining shaxs sifatida rivojlanishiga, shakllanishiga, bilim olishiga va tarbiyalanishiga katta ta'sir o'tkazadi.

FOYDALANILGAN ADABIYOTLAR

1. Пассов Е. И. Сорок лет спустя, или Сто и одна методическая идея. – Москва, 2006. – 117 с.
2. McCarthy B., Hawking P., Stein A. Second Wave ERP Education // Information Systems Education. – 2004. – Vol. 15, № 3. – P. 327–332.
3. Levy M. Computer-Assisted Language Learning: Context and Conceptualization. – New York: Oxford University Press, 1997.
4. Минеева О. П. Использование информационно-коммуникационных технологий в высшем профессиональном образовании // Современные наукоемкие технологии. – 2010. – № 2. – С. 61–62.
5. Акмалов Ю. А. Современные образовательные технологии в контексте инклюзивного образования // Инклюзивное профессиональное образование: материалы Всероссийской научно-практической конференции (21–22 ноября 2014 г.). – Челябинск: Изд-во Челябинского государственного университета, 2015. – С. 21–23.
6. Землянская В. Н. Информационно-коммуникационные технологии в учебном процессе высшей школы // Информационно-коммуникационные технологии в подготовке современного выпускника: опыт и перспективы: сборник научных статей. – Челябинск: Печатный двор, 2017. – 218 с.